

МИНИСТЕРСТВО НА ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА

**УЧЕБНА ПРОГРАМА
ПО МАЙЧИН АРМЕНСКИ ЕЗИК**

**ПЪРВИ КЛАС
ЗАДЪЛЖИТЕЛНО ИЗБИРАЕМА ПОДГОТОВКА**

СОФИЯ, 2005 г.

I. ОБЩО ПРЕДСТАВЯНЕ НА УЧЕБНАТА ПРОГРАМА

Една от приоритетните области на новата образователна политика на страната е изучаването на майчин език в системата на общообразователната подготовка в училище.

Учебната програма за първи клас (ЗИП) е изготвена в съответствие с Рамковите изисквания на МОН за разработване на учебни програми по майчин език от 26.0.2001 г. В основата на учебната програма за 1 клас за задължително избираема подготовка са заложи определени с Наредба N 6/28.05.2001 г. брой часове - 93 учебни часа годишно. Часовете се провеждат в 31 учебни седмици по 3 часа седмично.

В първи клас се овладяват на емпирично равнище четенето и писането, определени езикови и литературни знания и умения, достига се до формиране на начални комуникативноречеви умения и компетентности. В това се изразява комплексният характер на обучението по майчин арменски език.

Обучението се осъществява като: период на ограмотяване, състоящ се от подготвителен и основен етап, реализиран чрез буквар; литературно обучение, реализирано след периода на ограмотяване; езиково обучение, реализирано чрез знанията за основните езикови единици; формиране на комуникативноречеви умения и компетентности – чрез езиковото и литературното обучение и чрез специалните за тази цел уроци.

II. ЦЕЛИ НА ОБУЧЕНИЕТО ПО МАЙЧИН АРМЕНСКИ ЕЗИК В ПЪРВИ КЛАС

Чрез обучението по арменски език в първи клас се цели:

- *закрепване на интереса и желанието за общуване чрез езика;
- *чрез изучаване на историята на Армения и народните традиции, създаване на осъзната мотивация за задълбочен интерес към страната и езика;
- *формиране на начални комуникативноречеви умения за ориентация и участие в комуникативна ситуация;
- *овладяване на четенето и писането като необходима предпоставка за по-нататъшно езиково и литературно обучение;
- *формиране и прилагане на начални знания за езиковите и речеви единици, за елементарни правоговорни и правописни норми;
- *развитие на устната и писмена реч, мисленето и въображението, паметта, познавателните интереси и творчески способности на ученика.
- *формиране на отношение на уважение към културните различия, приобщаване към общочовешките ценности, изграждане на ясно съзнание за етническа принадлежност и национална идентичност.

I КЛАС
МАЙЧИН АРМЕНСКИ ЕЗИК
ЗАДЪЛЖИТЕЛНО ИЗБИРАЕМА ПОДГОТОВКА

III. Очаквани резултати		IV. Учебно съдържание (теми, езикови средства, понятия, контекст и дейности, междупредметни връзки)			
Яд-ра на УС	Очаквани резултати по ядра на ниво учебна програма	Очаквани резултати по теми	Основни нови понятия по теми (езикови средства)	Контекст и дейности	Възможни междупредметни връзки
С Л У Ш А Н Е	<p>Ученикът търпеливо изслушва участниците в диалога/разговора, включва се уместно и репликира адекватно;</p> <p>Ученикът работи в групи и участва в ролеви игри.</p>	<p>Ученикът:</p> <ul style="list-style-type: none"> *може да участва в диалог; *умее да се отнася с уважение към мнението на другия; *може да изслуша търпеливо другите; *може да изразява мнението си; *може да репликира уместно; <p>Ученикът:</p> <ul style="list-style-type: none"> *може да участва в ролеви игри; *може да работи в групи. 	<p>разговор устна реч общуване диалог</p> <p>Ролева игра</p>	<p>На учениците се дава възможност:</p> <ul style="list-style-type: none"> *да се ориентират в конкретна комуникативна ситуация; *да участват в диалог; *търпеливо да изслушват другите участници в диалога/разговора; *да репликират адекватно. <p>На учениците се дава възможност:</p> <ul style="list-style-type: none"> *да 	<p>Учениците прилагат знанията и уменията си по:</p> <p><u>Български език и литература</u> Азбука Букви (видове) Графични умения Различаване на звук буква, сричка дума Изречение Текст Умения за четена на глас и наум Основни интонационни и модели <u>Математика</u> Брой звукове</p>

	<p>Ученикът познава в практически план звуковете в арменския език.</p> <p>Ученикът си служи с основните езикови и речеви единици при устни форми на общуване: звук, буква, дума, съобщително, въпросително и възклицателно изречения.</p>	<p>Ученикът: *може да различава звук и буква; *може да разграничава гласни и съгласни звукове.</p> <p>Ученикът: *може да разбира и употребява в устната реч думите според значението им; *разграничава и употребява в устната реч видове изречения по цел на изказване (съобщително, въпросително, възклицателно); *може да трансформира изреченията по цел на изказване от един вид в друг.</p>	<p>звук буква дума изречение текст заглавие ударение съобщително, въпросително,въ зклицателно изречения</p>	<p>участват в ролеви игри; *да работят в група.</p> <p>На учениците се дава възможност *да правят звуков анализ; *да образуват думи по предложени звукове и букви.</p> <p>На учениците се дава възможност: *да съставят изречения; *да откриват и определя вида на изреченията по цел на изказване; *да трансформират изреченията от един вид</p>	<p>Броене изваждане <u>Роден край</u> Природата и аз Календар Сезони Дом,семејст во Празници, обичаи <u>Домашен бит и техника</u> Видове материали Умения за прегъване, изрязване, лепене Моделиране Апликиране Изработване на предмети от хартия, плат и др. <u>Изобразител но изкуство</u> Картини Серия от картини Рисуване Оцветяване Заштрихован е <u>Музика</u> Песен</p>
--	---	---	---	---	---

	<p>Ученикът слуша съсредоточено и възприема несложни текстове на автентична арменска реч (прочетени на живо или записани на аудио/видео носители).</p> <p>Ученикът разказва по картина или серия от картини.</p>	<p>Ученикът: *може да слуша съсредоточено; *може да открива и обособява последователността на епизодите в несложни текстове; *разбира несложни текстове на автентична арменска реч, записани на аудио/видео носители.</p> <p>Ученикът: *може да разказва по картина; *може да преразказва по серия от картини, като спазва последователността.</p>	<p>Епизод Последователност на епизод</p> <p>картина серия картини устен разказ</p>	<p>в друг според комуникативната ситуация.</p> <p>На учениците се дава възможност: *да слуша несложни текстове; *да създават кратки текстове от 2-3 изречения с помощта на учителя. *да изразяват мнението си с помощта на учителя; *да определят последователността на епизодите.</p> <p>На учениците се дава възможност: *да разказват</p>	
--	--	---	---	---	--

<p>Г О В О Р Е Н Е</p>	<p>*Ученикът отговаря на въпроси и задава въпроси по определена тема.</p> <p>*Ученикът създава кратък текст (2-3 изречения) по дадена опора и изказва мнението си с помощта на учителя.</p> <p>*Ученикът интерпретира адаптирани художествени текстове.</p>	<p>Ученикът:</p> <ul style="list-style-type: none"> * МОЖЕ правилно да отговаря на поставени въпроси по определена тема; * МОЖЕ да поставя въпроси по дадена тема със/без зрителна опора. <p>Ученикът може:</p> <ul style="list-style-type: none"> * да създаде кратък текст по дадена опора с помощта на учителя; * да изкаже мнение с помощта на учителя. <p>Ученикът :</p> <ul style="list-style-type: none"> * може да рецитира Стихотворение; * може да отгатва и задава гатанка; * МОЖЕ да преразказва приказка (фолклорна, преразказана, 	<p>Въпрос Отговор</p> <p>текст</p>	<p>по картина; *да проследяват серия от картини.</p> <p>На учениците се дава възможност да: *да отговарят на въпроси; *да поставят въпроси по определена тема.</p> <p>На учениците се дава възможност: *да създават устен текст със/без зрителна или словесна опора; *да изказват мнението си с помощта на учителя.</p>	
---	---	--	--	---	--

	<p>*Ученикът разказва свързано със/без зрителна опора, предава чута история и я коментира.</p>	<p>авторска);</p> <ul style="list-style-type: none"> * може да преразказва разказ; * може да изрича правилно скоропоговорки; * може да изпълнява арменска песен. <p>Ученикът може:</p> <ul style="list-style-type: none"> *да разказва чута история; *да разказва реални или въображаеми случки; *да създава разказ по картина или серия от картини. <p>Ученикът:</p> <ul style="list-style-type: none"> * МОЖЕ да описва предмети и явления; 	<p>Явление преживяване</p>	<p>На учениците се дава възможност:</p> <ul style="list-style-type: none"> *да рецитират стихотворен ие; *да преразказва т приказка; *да преразказва т разказ; *да задават и отгатват гатанки; *да изричат скоропогово рка; *да изпълняват арменска песен. <p>На учениците се дава възможност:</p> <ul style="list-style-type: none"> *да разказват реални или въображаеми истории; *да разказват по картина 	
--	--	--	--------------------------------	--	--

	<p>*Ученикът описва наблюдаван предмет/явление; преживяване.</p> <p>*Ученикът участва в групова дейност за създаване на сценични форми на интерпретиране на текст (литературна или фолклорна творба).</p> <p>*Ученикът използва адекватно в устна реч основните езикови и речеви единици.</p>	<p>* може описва свое преживяване/емоционално състояние.</p> <p>Ученикът: * може с помощта на учителя да представя кратък текст (литературна или фолклорна творба) чрез куклен театър.</p> <p>Ученикът: *може да назовава имената на буквите от арменската азбука; *умее да разграничава звук и буква; *може да разграничава гласни и съгласни звукове; *умее да прави звуков анализ на думи; *разбира в практически план понятието 'ударение'; *разграничава срички с/без ударение; *употребява адекватно в устна реч думи според значението им.</p>	<p>Куклен театър драматизация</p> <p>Пълните наименования на буквите Гласни звукове Съгласни звукове</p> <p>Звуков анализ</p> <p>Ударение сричка</p>	<p>или серия от картини.</p> <p>На учениците се дава възможност: *да правят несложни описания на предмети и явления; * да правят несложни описания на преживявани я и емоционални състояния.</p> <p>На учениците се дава възможност: *да участват в куклен театър.</p> <p>На учениците се дава възможност: *да назовават имена на буквите от арменската</p>	
--	---	---	--	---	--

	<p>*Ученикът участва в диалог по определена тема.</p>	<p>Ученикът: * може да се включи в диалог по определена тема: Разговор по телефона (кратки въпроси и отговори) Разговор в магазина (кратки въпроси и отговори) Дни на седмицата Месеци Годишни времена Запознанство (име, възраст, националност) Моего семейство Домашни любимци Нашият дом Хоби Неделен ден Природа Животни Части на човешкото тяло Плодове и зеленчуци Качества Размер, обем Време (час, минута) Посока на движението</p>		<p>азбука; *правят звуков анализ на думите; *откриват и определя мястото на ударението в думите; *определят сричките в думите; *съставя изречения по предложени думи.</p> <p>На учениците се дава възможност: *да участват в диалог; *да участват в разговори по определена тема.</p>	
--	---	---	--	---	--

<p>П И</p>	<p>*Ученикът разграничава в практически план приказка, стихотворение, разказ, гатанка, скоропоговорка, пословица.</p> <p>*Ученикът разграничава в практически</p>	<p>стихотворения, гатанки, скоропоговорки. *може да чете и рецитира детски стихотворения; *може да изрази мнението си по отношение на прочетеното с помощта на учителя; *може да преразкаже с няколко изречения приказки и разкази; *може да изговаря правилно скоропоговорки; *може да съотнесе пословици към художествен или фолклорен текст или към житейска история.</p> <p>Ученикът: *умее да разграничава в практически план с помощта на учителя монологична и диалогична реч; *може да чете изразително и правилно монологична и диалогична реч.</p>	<p>История Приказка Стихотворение Строфа Песен Куплет Гатанка Броилка Скоропоговорка Пословица</p> <p>Монологична реч Диалогична реч Изразително</p>	<p>наименовани я на буквите.</p> <p>На учениците се дава възможност да: *четат и преразказват приказки, разкази; *четат и рецитират детски стихотворения; *да задават и отгатват гатанки; *да изричат скоропоговорки; *да съотнасят пословици към текст или житейска история. *да изразяват мнението си относно прочетеното</p>	
----------------	---	---	---	---	--

<p>С А Н Е</p>	<p>план монологична и диалогична реч.</p> <p>*Ученикът чете по роли художествен текст.</p> <p>Ученикът изписва правилно отделни елементи от буквите и начертанията на буквите, координира движенията на пишещата си ръка.</p>	<p>Ученикът:</p> <ul style="list-style-type: none"> *може да изрази предпочитания и да избере подходяща роля; *може да чете репликите на героя, чиято роля е избрал; *може да прочете авторската реч, ако е избрал да бъде четец; *се старая да се „превъплъти“ в героя, чиято роля чете или изиграва. <p>Ученикът:</p> <ul style="list-style-type: none"> *може да координира движенията на пишещата ръка; *може да открива елементи на буквите и да ги сравнява; *може да изписва правилно отделни елементи и група елементи на букви; *може да изписва графически правилно всички букви от арменската азбука; *може да пише графически правилно и четливо *може да пише правилно под диктовка; *може да преписва точно кратък текст; *може да употребява уместно главни букви. 	<p>четене</p> <p>Четене по роли</p> <p>Буква Малки и главни букви Печатни и ръкописни букви</p>	<p>с помощта на учителя.</p> <p>На учениците се дава възможност да:</p> <ul style="list-style-type: none"> *да четат изразително монологична и диалогична реч. <p>На учениците се дава възможност да:</p> <ul style="list-style-type: none"> *избират роли; *да четат роли; *да изиграват роли. <p>На учениците се дава възможност:</p> <ul style="list-style-type: none"> *да изписват отделни елементи от букви; *да рисуват 	
-----------------------------------	---	---	---	--	--

	<p>Ученикът си служи с основни езикови и речеви единици при писмени форми на общуване.</p>	<p>Ученикът: *може да прави звуков анализ и модел на думата; *може да разграничава и употребява адекватно в писмената си реч думите според значението им; *може да пише правилно думи с правописни особености; *може да прави словесен модел на изречението; *може да разграничава (на емпирично равнище) съобщителни, въпросителни и възклицателни изречения; *може да конструира думи и изречения; *в писмената си реч може да използва правилно някои основни препинателни знаци.</p> <p>Ученикът: *може да преразказва писмено (с 2-3 изречения) кратки и достъпни за възрастта литературни и фолклорни произведения *придава в писмена форма чута история.</p>	<p>Точка Запетая Въпросителен знак Възклицателен знак Сричка Дума Изречение Текст Диктовка Препис</p> <p>Писмен преразказ</p>	<p>предмети, в които се съдържат дадени букви; *да оцветяват картини, които съдържат отделни елементи на букви; *да заштрихова; *да пише букви от арменската азбука.</p> <p>На учениците се да възможност: *да правят звуков модел на дума; *да правят словесен анализ на изречение *да конструират по дадена опора (букви, срички,</p>	
--	--	--	--	---	--

	<p>*Ученикът преразказва писмено кратки и достъпни като съдържание литературни и фолклорни произведения; чува история.</p> <p>Ученикът пише по определен повод поздравителна картичка и покана.</p>	<p>Ученикът:</p> <p>*може да съставя и напише поздравителна картичка по определен повод;</p> <p>*може да отправи писмена покана във връзка с предстоящо събитие</p>	<p>Поздравителна картичка Покана Правописен речник Единствено число Множествено число</p>	<p>думи) думи и изречения (съобщително, въпросително, възклицателно).</p> <p>На учениците се дава възможност: *да преразказват в писмена форма текста на литературно или фолклорно произведение</p> <p>*да разказват писмено чува история.</p> <p>На учениците се дава възможност да: *пишат поздравителна картичка; *да</p>	
--	---	---	---	--	--

				отправят писмена покана.	
--	--	--	--	--------------------------	--

V. СПЕЦИФИЧНИ МЕТОДИ И ФОРМИ ЗА ОЦЕНЯВАНЕ ПОСТИЖЕНИЯТА НА УЧЕНИКА

На учениците трябва да бъде дадена възможност да постигат възможно най-добри резултати чрез създаване на емоционално положителна учебна среда, с което да се утвърди мотивацията им за по-нататъшно развитие и задълбочаване на знанията им.

При оценяването на учениците по майчин арменски език в I клас в ЗИП не се поставят цифрови оценки. Оценяването на учениците е винаги позитивно и следва да се извършва вербално.

Оценяването на знанията и уменията по майчин арменски език в първи клас има формиращ характер и се извършва под формата на наблюдение, т.е. учителят анализира срещаните трудности и грешки с цел преодоляването им съвместно с ученика.

Очакваните резултати свързани с уменията на ученика се установяват:

*през подготовителния етап - чрез **наблюдение** над речевите му изяви, т.е. умението на ученика да се включва в провокирани от учителя комуникативни ситуации – в диалогични и монологични форми на общуване, подбор на подходящи езикови средства в зависимост от комуникативната цел, използване на етикетни формули, умения да изслушва останалите участници в общуването;

*през основния етап - чрез **наблюдение** над уменията му да си служи с основните езикови единици при устни и писмени форми на общуване, чрез препис, диктовка, задачи за съставяне на кратки текстове в устна и писмена форма, задачи за четене на различен четивен материал (срички, думи, изречения, кратки текстове), задачи за устен преразказ, задачи за устен разказ по картина или серия от картини и др.

Оценяването има за цел да установи чрез гореизброените методи и форми равнището на четивната техника, техниката на писане и комуникативната компетентност на учениците. Оценяването на резултатите от обучението по майчин арменски език ЗИП се включва в годишна словесна оценка, обща за всички учебни предмети, изучавани в първи клас.

VI. МЕТОДИЧЕСКИ УКАЗАНИЯ ЗА ПРИЛАГАНЕ НА УЧЕБНАТА ПРОГРАМА

Обучението по четене и писане в периода на ограмотяване се реализира на два етапа: подготвителен и основен.

Подготвителен етап

Този етап от изучаването на арменски език предполага се формиране на начални комуникативноречевни умения за ориентация и създаване на предпоставки за овладяване на четенето и писането през основния етап.

По време на подготвителния етап се формират начални умения за ориентация в комуникативната ситуация, провокирана от учителя, за съобразяване с поставената комуникативна цел при подбора на изразни средства и речеви единици. Усвоява се речевия етикет.

Основен етап

В период на ограмотяване се формират умения: за звуков анализ чрез определяне на последователността на звуковете в думата; за четене на срички с ориентация към гласния звук; за позиционно четене, като последователно се преминава към четене на цели думи.

Четенето и писането са взаимно обусловени и са подчинени на комуникативната насоченост на обучението по време на ограмотяването. Овладяват се синхронно. Редът на овладяване на звуковете обуславя реда на изучаване на ръкописните букви: малка и главна.

Този етап от изучаването на езика се реализира чрез буквар и предполага овладяване на звуковете и печатните букви в буквара; формиране на умения на правилно и съзнателно четене; формиране на умения за грамотно и четливо писане на ръкописни букви; формиране и развитие на комуникативноречевите умения, в центъра на който е поставен ученикът, неговият свят и интереси.

Периодът на ограмотяване по арменски език в първи клас обхваща времето от ноември до април. В зависимост от конкретните условия, периодът може да бъде продължен по преценка на учителя.

Учебното съдържание се разгръща с помощта на разнообразни форми, методи и средства на обучението. Учениците участват в разнообразни дейности, което позволява възприемането и осмислянето на учебната информация: слушат, четат и участват в диалог, наблюдават и описват явления и предмети, хора, рисуват; участват в дидактически и ролеви игри, споделят мнение и пр.

Игровият подход, достъпният начин на поставяне на езиковите задачи, коректното използване на терминологията от страна на учителя, функционално-стилистичният подход улесняват усвояването на информационното ядро на включената в учебното съдържание езикова информация.

Комуникативноречевата насоченост на обучението по майчин арменски език предполага формиране на начални умения за ориентация в комуникативната ситуация, за адекватен избор на изразни средства при устен отговор на въпрос, задаване на въпрос, участие в диалог, устен разказ по картина/зрителна опора и пр.